

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Tomáše Foltase a soudců Davida Hipšra a Lenky Krupičkové v právní věci žalobkyně: **X**, zastoupena JUDr. Bc. Danielem Bartoněm, Ph.D., LL.M., advokátem se sídlem Ječná 505/2, Praha 2, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 424/16, Praha 2, v řízení o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 27. 2. 2023, č. j. 9 A 18/2021-48,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá**.
- II. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení ve výši 4 114 Kč, a to do 30 dnů ode dne právní moci tohoto rozsudku k rukám JUDr. Bc. Daniela Bartoně, Ph.D., LL.M., advokáta.

Odůvodnění:

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 12. 1. 2021, č. j. MSP-218/2019-ODSK-OTC/16, žalovaný zamítl žádost žalobkyně o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti (ve výši 100 000 Kč) ve smyslu § 28 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů, ve znění účinném ke dni vydání rozhodnutí (dále též „zákon o obětech“), a to pro nesplnění podmínek stanovených v § 24 odst. 1 písm. b), odst. 3 a § 24 odst. 1 písm. a), odst. 2 zákona o obětech. Žalobkyně se poskytnutí peněžité pomoci domáhala na základě toho, že podle rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2019, č. j. 3 T 1/2019-516, na ní byl v blíže neurčité době mezi zářím 2016 a březnem 2018 vykonán trestný čin znásilnění dle § 185 odst. 1, odst. 2 písm. a), odst. 3 písm. a) zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, ve znění pozdějších předpisů (dále též „trestní zákoník“), pro který soud jeho pachatele (strýce žalobkyně) odsoudil k trestu odnětí svobody na dobu 5 let. Rozsudkem Vrchního soudu v Praze jako soudu odvolacího ze dne 16. 7. 2019,

sp. zn. 10 To 46/2019, byla pachateli uložena povinnost uhradit žalobkyni nemajetkovou újmu ve výši 100 000 Kč.

II.

[2] Žalobkyně podala proti rozhodnutí žalovaného žalobu u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“), který v záhlaví uvedeným rozsudkem zrušil rozhodnutí žalovaného a vrátil mu věc k dalšímu řízení. S poukazem na právní úpravu a judikaturu nesouhlasil se závěrem žalovaného, že je v otázce, zda bylo žalobkyni v souvislosti s trestným činem způsobeno těžké ublížení na zdraví, vázán jedině a toliko pravomocným rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení. Žalovaný si ve smyslu § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu nemůže učinit úsudek pouze o tom, zda byl trestný čin spáchán a kdo za něj odpovídá. Závazný je tak pro něj výrok rozsudku, tedy skutkové okolnosti, které jsou popsány v jeho skutkové větě, včetně otázky vzniku škody (tj. jaký následek tímto skutkem poškozenému vznikl) a příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním a škodou za předpokladu, že způsobení škody je znakem skutkové podstaty trestného činu, nikoli odůvodnění rozsudku (srov. nález ÚS ze dne 8. 3. 2012, sp. zn. I. ÚS 1424/09 a rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 7. 2014, sp. zn. 32 Cdo 685/2013). Pokud tedy trestní soud uznal odsouzeného vinným ze zvlášť závažného zločinu znásilnění dle § 185 odst. 1, 2 písm. a), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, aniž by ve skutkové větě popsal, že žalobkyni byla způsobena taková porucha zdraví, která naplňovala znaky těžkého ublížení na zdraví, měl si žalovaný učinit o této okolnosti skutkový závěr sám. Protože žalovaný měl povinnost zjistit skutkový stav podle kritérií a pro účely zákona o obětech, pochybil také, nepoučil-li žalobkyni ve výzvě k doplnění žádosti o způsobilých důkazních prostředcích. Bez takového poučení nemohl rozhodnout o neprokázání splnění podmínek, jeho rozhodnutí je tedy překvapivé, disproporční a v rozporu se zásadou *in dubio pro victimae*. Rozsudek městského soudu (stejně jako všechna dále citovaná rozhodnutí správních soudů) je v plném znění dostupný na www.nssoud.cz a soud na něj pro stručnost odkazuje.

III.

[3] Proti rozsudku městského soudu podal žalovaný (dále též „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost z důvodu uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Z hlediska věcného vypořádání kasační stížnosti identifikoval Nejvyšší správní soud následující okruhy námitek stěžovatele, které pro přehlednost uspořádal takto. V prvním okruhu námitek stěžovatel dovozoval nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Městský soud v odůvodnění pouze odkazuje na předchozí judikaturu a nevypořádává konkrétní argumentaci účastníků. Městský soud nevypořádal část argumentace obou účastníků řízení o příčinné souvislosti mezi násilím spáchaném na žalobkyni a jejími psychickými obtížemi, kdy není zcela vyloučena role její matky. V dalším okruhu námitek brojil proti aplikaci zásady *in dubio pro victimae* na danou věc. Podle stěžovatele nemá uvedený princip oporu v zákoně. V dalším okruhu námitek stěžovatel nesouhlasí se závěry městského soudu o nedostatečném poučení, které žalobkyni zaslal. Stěžovatel nesouhlasí ani s tím, že by vadou mělo být to, že žalobkyni nepoučil o následcích nedoplnění. Konečně se pak stěžovatel neztotožnil s názorem městského soudu, že o případném dopadu užitého násilí na zdraví žalobkyně si má udělat úsudek sám, není-li součástí právní klasifikace. Stěžovatel nemůže dojít k odlišnému stanovisku ohledně újmy na zdraví způsobené žalobkyni. Není úkolem

pokračování

stěžovatele nahrazovat činnost orgánů činných v trestním řízení. Z uvedených důvodů proto stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek zrušil a věc vrátil městskému soudu k dalšímu řízení.

IV.

[4] Žalobkyně ve vyjádření ke kasační stížnosti uvedla, že souhlasí se závěry městského soudu. Účelem podané žaloby bylo přimět stěžovatele, aby dostal své povinnosti hledat důstojné řešení místo hledání formálních důvodů, proč nepomoci znásilněnému dítěti. Žalobkyně upozornila, že princip *in dubio pro victimae* pochází z interpretace mezinárodních lidskoprávních úmluv ze strany Evropského soudu pro lidská práva, Soudního dvora Evropské unie, jakož i Ústavního soudu. Pro žalovaného z uvedeného vyplývá, že existují-li různé varianty výkladu, musí zvolit takovou, která je pro oběť trestného činu nejpríznivější. Žalobkyně dále upozornila, že jako poškozená neměla v trestním řízení opravné prostředky, které by mohly směřovat k nápravě právní klasifikace nebo skutkových zjištění. Neměla tedy žádný vliv na to, jak trestní soud zhodnotí újmu, která jí byla způsobena, a jak se tato promítne do právní klasifikace skutku. Žalobkyně souhlasila i s posouzením městského soudu ohledně nedostatků výzvy. Navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl jako nedůvodnou.

V.

[5] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[6] Kasační stížnost není důvodná.

[7] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkami poukazujícími na nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu ve smyslu § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí městského soudu skutečně nepřezkoumatelné.

[8] Podle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. lze kasační stížnost podat z důvodu tvrzené nepřezkoumatelnosti spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem, mohla-li mít taková vada za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé.

[9] Podle ustálené judikatury platí, že má-li být soudní rozhodnutí přezkoumatelné, musí z něj být patrné, jaký skutkový stav vzal správní soud za rozhodný, jak uvažil o skutečnostech pro věc zásadních a podstatných, resp. jakým způsobem postupoval při posuzování rozhodných skutečností, proč považuje právní závěry účastníků řízení za nesprávné a z jakých důvodů považuje pro věc zásadní argumentaci účastníků řízení za lichou (viz nálezy Ústavního soudu ze dne 20. 6. 1995, sp. zn. III. ÚS 84/94, ze dne 26. 6. 1997, sp. zn. III. ÚS 94/97, a ze dne 11. 4. 2007, sp. zn. I. ÚS 741/06, všechny dostupné na <http://nalus.usoud.cz>, nebo rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 12. 2003, č. j. 2 Azs 47/2003-130, č. 244/2004 Sb. NSS, ze dne 29. 7. 2004,

č. j. 4 As 5/2003-52, ze dne 1. 6. 2005, č. j. 2 Azs 391/2004-62, a ze dne 21. 8. 2008, č. j. 7 As 28/2008-75).

[10] Těmto požadavkům napadený rozsudek dostál. Z rozsudku je patrné, z jakého skutkového stavu městský soud vyšel, jak zohlednil podstatné skutkové okolnosti a jak na skutkový stav aplikoval rozhodnou právní úpravu. Městský soud vypořádal jádro argumentace účastníků řízení, resp. jádro věci. Řádně zdůvodnil, proč rozhodnutí stěžovatele zrušil. Důvod nepřezkoumatelnosti přitom nezakládá, pokud soud pro vypořádání určité otázky odkáže na judikaturu (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 19. 10. 2021, sp. zn. IV. ÚS 2236/21, bod 13). S ohledem na důvody, pro které městský soud zrušil rozhodnutí stěžovatele, není relevantní ani to, že se městský soud výslovně nezabýval žalobní námitkou ohledně příčinné souvislosti mezi trestným činem a následným zhoršením psychického stavu žalobkyně. Městský soud v dané věci zrušil rozhodnutí stěžovatele z důvodu procesního pochybení, které dle městského soudu stěžovateli znemožnilo dostatečně zjistit skutkový stav (s čímž souhlasí i kasační soud – viz dále). Nejvyšší správní soud pro úplnost doplňuje, že městský soud se průkazností a obsahem důkazního materiálu implicitně zabýval při vypořádání jiné žalobní námitky (bod 33 napadeného rozsudku). Zrušení rozhodnutí pro nepřezkoumatelnost je vyhrazeno těm nejzávažnějším vadám rozhodnutí, kdy pro absenci důvodů či pro nesrozumitelnost skutečně nelze rozhodnutí meritorně přezkoumat (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 17. 1. 2013, č. j. 1 Afs 92/2012-45, či ze dne 29. 6. 2017, č. j. 2 As 337/2016-64). Takovými vadami rozsudek městského soudu netrpí.

[11] Před vypořádáním dalších stížných námitek soud považuje za vhodné zrekapitulovat průběh dosavadního řízení.

[12] Žalobkyně v řízení o peněžité pomoci požadovala peněžitou pomoc ve výši 100 000 Kč (která odpovídá částce přiznané trestním soudem ve smyslu § 28 odst. 2 zákona o obětech). Stěžovatel žalobkyni nevyhověl. Uvedl, že zákon o obětech přiznává peněžitou pomoc obětem, kterým byla trestným činem způsobena újma [§ 24 odst. 1 písm. a) ve spojení s § 28 odst. 1 písm. a)], popř. těžká újma [§ 24 odst. 1 písm. b) ve spojení s § 28 odst. 1 písm. b)]. Stěžovatel v první řadě vyloučil, že by žalobkyni mohla být způsobena trestným činem těžká újma. Pokud by tomu tak bylo, tato skutečnost by se projevila v rozsudku trestního soudu, neboť způsobení těžké újmy představuje kvalifikovanou skutkovou podstatu trestného činu znásilnění. Stěžovatel dodal, že není oprávněn se od těchto závěrů odchýlit, resp. udělat si vlastní úsudek o způsobení těžké újmy. Ve vztahu k újmě nikoli těžké pak stěžovatel uvedl, že tuto žalobkyně neprokázala. Žalobkyně v reakci na výzvu k předložení podkladů nereagovala předložením lékařské zprávy; odkázala na znalecké posudky lékařů v trestním spise, které však stěžovatel považoval za neprůkazné.

[13] Městský soud rozhodnutí stěžovatele zrušil. Shledal důvodnými žalobní námitky, které se týkají nedostatečného skutkového a právního posouzení věci z hlediska prokázání předpokladu pro poskytnutí peněžité pomoci žalobkyni jako oběti trestné činnosti ve světle zásady *in dubio pro victimae*. Předně nesouhlasil se závěrem stěžovatele (žalovaného), že je v otázce toho, zda bylo žalobkyni v souvislosti s trestným činem způsobeno těžké ublížení na zdraví, vázán výlučně pravomocným rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení. Žalovaný v napadeném rozhodnutí došel k závěru, že z dokazování nevyplývá, že by žalobkyni byla v souvislosti s trestnými činy způsobena těžká újma na zdraví ve smyslu § 24

pokračování

odst. 3 zákona o obětech, ani že by jí bylo ublíženo na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona o obětech. Tento závěr žalovaný založil zejména na tom, že měl, co se týče relevantních lékařských zpráv, k dispozici pouze znalecké posudky znalců z oboru zdravotnictví, odvětví psychiatrie, a tyto dle jeho názoru neprokázaly konkrétní způsob, intenzitu či délku znesnadnění obvyklého způsobu života žalobkyně. V tomto rozsahu však městský soud vyslovil, že *„znalecký posudek měl relevanci k tomu, aby si žalovaný učinil úsudek o tom, zda k ublížení na zdraví [...] došlo či nikoliv.“*

[14] Soud dále uvedl, že na základě předložených listin [znalecké posouzení psychických funkcí žalobkyně (Znalecký posudek o duševním zdraví poškozené), trestní rozsudky (rozsudek Krajského soudu v Praze ze dne 15. 3. 2019, č. j. 3 T 1/2019-516, rozsudek Vrchního soudu v Praze ze dne 16. 7. 2019, sp. zn. 10 To 46/2019, str. 7) a v neposlední řadě i zprávy Dětského krizového centra] měly žalovanému *„minimálně vzniknout pochybnosti“* o ublížení na zdraví ve smyslu § 24 zákona o obětech trestných činů, a proto bylo na místě vyzvat žalobkyni k doplnění žádosti z hlediska tvrzeného omezení na obvyklém způsobu života a poučit ji o případných následcích neuposlechnutí výzvy. Jinými slovy, městský soud došel k názoru, že obsah odkazovaných listin byl minimálně natolik průkazný o tvrzených skutečnostech, aby stěžovatele nasměroval při dalším zjišťování skutkového stavu. Jedině řádným poučením žalobkyně by za těchto okolností bylo možné naplnit obecnou zásadu správního řízení spočívající v přiměřenosti poučení o právech a povinnostech dotčené osoby ve smyslu § 4 odst. 2 správního řádu, resp. ve světle zásady *in dubio pro victimae*. Takto však žalovaný podle městského soudu nepostupoval.

[15] Nejvyšší správní soud se plně ztotožnil s posouzením provedeným městským soudem. Výše uvedené závěry proto zcela přebírá. Nad rámec ke stížním námitkám dodává následující.

[16] Nejvyšší správní soud se primárně zabýval stížní námitkou, že na dané řízení nelze aplikovat zásadu *in dubio pro victimae*.

[17] Podle § 3 odst. 2 zákona o obětech platí, že *orgány činné v trestním řízení a další orgány veřejné moci mají povinnost respektovat osobnost a důstojnost oběti, přistupovat k oběti zdvořile a šetrně a podle možností jí vycházet vstříc. Vůči oběti postupují s přihlédnutím k jejímu věku, zdravotnímu stavu včetně psychického stavu, její rozumové vyspělosti a kulturní identitě tak, aby nedocházelo k prohlubování újmy způsobené oběti trestným činem nebo k druhotné újmě.* V důvodové zprávě k zákonu o obětech se uvádí: *„Až teprve novější právní úpravy jsou ovlivňovány trendem posilování práv obětí, což souvisí právě s poznatky viktimologickými, a také s postupným rozšiřováním účelu trestního řízení (srov. § 1 tr. řádu, § 3 odst. 7 zákona o soudnictví ve věcech mládeže), a potažmo i s koncepcí restorativní justice. Celosvětový trend posilování práv obětí je logickým důsledkem selhání státu v oblasti ochrany fyzických osob před pachateli trestných činů. Oběti je třeba věnovat péči a tím zmírnit dopad trestného činu na její osobnost a kompenzovat újmu tím vzniklou. Oběť by se tak vedle jejího procesního postavení měla stát subjektem zvláštní péče ze strany státu.“* Obdobně se vyjadřuje také Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu (touto směrnicí bylo nahrazeno rámcové rozhodnutí Rady 2001/220/SVV, které bylo původně transponováno právě zákonem o obětech). Ta v preambuli 9 stanoví, že trestný čin představuje mj. také porušení individuálních práv obětí. *„Oběti trestného činu by proto měly být jako takové uznány a mělo by s nimi být zacházeno s respektem, citlivě a profesionálně bez jakékoli diskriminace [...]“*

Směrnice stanoví, že ve všech kontaktech s jakoukoliv službou, která přichází do styku s oběťmi, „by měla být zohledněna osobní situace obětí trestného činu a jejich bezprostřední potřeby, věk, pohlaví, případné zdravotní postižení a úroveň vyspělosti obětí trestného činu při současném respektování jejich tělesné, duševní a mravní nedotknutelnosti. Oběti trestného činu by měly být chráněny před sekundární a opakovanou viktimizací, před zastrašováním a před odvetou, měly by mít k dispozici vhodnou podporu, která by usnadnila jejich zotavení, a dostatečný přístup k právní ochraně.“

[18] Existenci principu *in dubio pro victimae* opakovaně dovozuje judikatura zdejšího soudu. Např. v rozsudcích ze dne 29. 1. 2019, č. j. 9 As 423/2018-29, č. 3857/2019 Sb. NSS, ze dne 29. 3. 2018, č. j. 10 As 278/2017-46 soud uvedl, že při výkladu zákona o obětech trestných činů je třeba vycházet z jeho základních principů vč. principu *in dubio pro victimae*. Správní orgán je při rozhodování podle zákona o obětech „vázáán zásadou v pochybnostech ve prospěch oběti (*in dubio pro victimae*), neboť smyslem zákona je zmírnit dopady spáchaného trestného činu na život obětí a naplnit celosvětový trend posilování práv obětí zmíněný i v důvodové zprávě k zákonu. Navíc celý zákon o obětech trestných činů je koncipován tak, aby se postavení obětí trestných činů zlepšilo. Tyto výchozí principy subsidiarity, reparaace a rozhodování ve prospěch obětí musí stěžovatel ve svém rozhodování ctít a dodržovat“ (rozsudek ze dne 29. 1. 2019, č. j. 9 As 423/2018-29, č. 3857/2019 Sb. NSS). Optikou této zásady je třeba nahlížet na zákon o obětech, neboť jeho smyslem je posilování práv obětí, zlepšování jejich postavení a zamezování sekundární viktimizace (srov. i rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 25. 10. 2018, č. j. 2 As 297/2017-25, ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 As 364/2019-16, ze dne 16. 12. 2021, č. j. 2 As 334/2019-36, ze dne 26. 5. 2022, č. j. 4 As 397/2020-62, ze dne 14. 7. 2022, č. j. 1 As 40/2022-28, jakož i nedávný rozsudek ze dne 9. 8. 2023, č. j. 7 As 60/2022-29). V něm soud mj. uvedl, že „Městský soud zcela správně připomněl, že výklad zákona o obětech trestných činů se řídí zásadou *in dubio pro victimae*. Nejvyšší správní soud v minulosti opakovaně poukázal na právní větu k rozsudku městského soudu ze dne 8. 3. 2018, č. j. 9 A 5/2015-61, v níž je uvedeno: „Ministerstvo spravedlnosti by mělo být vedeno zásadou *in dubio pro victimae*, neboť pomoc obětem trestných činů vychází z předpokladu, že to byl právě stát, který selhal ve svém úkolu předcházet trestné činnosti, a proto nastupuje jeho povinnost zmírnit dopady spáchaného trestného činu do života obětí.“

[19] Nejvyšší správní soud souhlasí s městským soudem i v tom, že uvedený princip se promítá i do poučovací povinnosti žalovaného v řízení o poskytnutí peněžité pomoci. Žalovaný je v daném řízení povinen postupovat mj. v souladu s § 4 odst. 2 správního řádu (podle něhož správní orgán v souvislosti se svým úkonem poskytne dotčené osobě přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech, je-li to vzhledem k povaze úkonu a osobním poměrům dotčené osoby potřebné). Zákon tedy ukládá stěžovateli, aby poskytl dotčené osobě přiměřené poučení o jejích právech a povinnostech. Na uvedený imperativ je přitom v řízení podle zákona o obětech třeba pohlížet optikou účelu a smyslu zákona o obětech (vedle směrnice Evropského parlamentu a Rady 2012/29/EU ze dne 25. října 2012, kterou se zavádí minimální pravidla pro práva, podporu a ochranu obětí trestného činu, srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 3. 2021, č. j. 4 As 297/2020-27, č. 4179/2021 Sb. NSS, a ze dne 26. 3. 2021, č. j. 5 As 316/2020-38 a rozsudek Městského soudu v Praze ze dne 9. 4. 2020, č. j. 3 A 11/2017-36).

pokračování

[20] I podle názoru Nejvyššího správního soudu výzvu stěžovatele ze dne 24. 10. 2019 nelze v kontextu konkrétních skutkových okolností považovat za výzvu splňující požadavky označené právní úpravou a judikatury. Výzva stěžovatele neobsahovala dostatečné poučení o způsobilých důkazních prostředcích, což mělo vliv na zákonnost následného postupu žalovaného (žalobkyně zejména nebyla poučena o následcích nedoložení konkrétních podkladů v přiměřené lhůtě). Stěžovatel neposkytl žalobkyni dostatečný návod, resp. prostor k odstranění vad její žádosti, přičemž bez takového poučení nemohl uzavřít, že žalobkyně neprokázala, že má právo na peněžitou pomoc. Lze tedy ve shodě s městským soudem uzavřít, že postup žalovaného nerespektoval § 4 odst. 2 správního řádu ve světle zásady *in dubio pro victimae*, která se jednoznačně uplatní i v daném řízení.

[21] Nejvyšší správní soud dodává, že stěžovatel v kasační stížnosti částečně dezinterpretuje rozsudek městského soudu. Městský soud považoval výzvu k doplnění žádosti ze dne 24. 10. 2019 za nedostatečnou, přičemž primárně toto posouzení založil nikoliv na nedostatku poučení o následcích nedoplnění, ale na nedostatku poučení o zákonem předepsaných důkazech. V bodě 36 napadeného rozsudku městský soud uvedl: „*Soud shledal, že předmětná výzva žalovaného ze dne 24. 10. 2019 neobsahuje dostatečné poučení o způsobilých důkazních prostředcích. Tato absence poučení přitom dle soudu měla vliv na věcnou správnost následného postupu žalovaného.*“ Stěžovatel ostatně sám toto opomenutí přiznal ve vyjádření k žalobě. Nejvyšší správní soud souhlasí i s tím, že pro dané řízení není podstatné, zda je účastník daného řízení zastoupen advokátem, jelikož správní řád nerozlišuje rozsah poučení pro nezastoupené a zastoupené účastníky.

[22] V další části kasační stížnosti stěžovatel brojí proti názoru městského soudu, že je oprávněn pro účely řízení o peněžitě pomoci obětem zhodnotit, jaká újma oběti vznikla. Stěžovatel se domnívá, že toto není možné. Městský soud po stěžovateli vyžaduje, aby se fakticky stal dalším přezkumným orgánem pravomocného rozhodnutí trestního soudu. Stěžovatel dále rozporuje závěr o tom, že není vyloučeno, že žalobkyni byla způsobena těžká újma na zdraví. Pokud by se tak stalo, muselo by se to projevit ve výroku rozsudku trestního soudu.

[23] Podle § 24 odst. 2 zákona o obětech se ublížením na zdraví pro účely tohoto zákona rozumí *takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje nejméně po dobu tří týdnů obvyklý způsob života oběti a který vyžaduje lékařského ošetření.*

[24] Podle § 24 odst. 3 se pro účely zákona o obětech těžkou újmou na zdraví myslí *zmrzačení, ztráta nebo podstatné snížení pracovní způsobilosti, ochromení údu, ztráta nebo podstatné oslabení funkce smyslového ústrojí, poškození důležitého orgánu, zohyzdění, vyvolání potratu nebo usmrcení plodu, mučivé útrapy, nebo porucha zdraví trvající nejméně po dobu 6 týdnů.*

[25] Podle § 57 odst. 1 písm. c) zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, ve znění pozdějších předpisů (dále též „správní řád“) *jestliže vydání rozhodnutí závisí na řešení otázky, již nepřísluší správnímu orgánu rozhodnout a o které nebylo dosud pravomocně rozhodnuto, správní orgán si o ní může učinit úsudek; správní orgán si však nemůže učinit úsudek o tom, zda byl spáchán trestný čin, přešůpek nebo jiný správní delikt a kdo za něj odpovídá, ani o otázkách osobního stavu.*

[26] Ač stěžovatel v kasační stížnosti uvádí, že judikatura správních soudů neposkytuje odpověď na otázku „vázanosti“ rozhodnutím trestního soudu při rozhodování o nárocích podle zákona o obětech, tato otázka byla v judikatuře Nejvyššího správního soudu opakovaně řešena. V rozsudku ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 As 364/2019-16, zdejší soud vyslovil: *„Správní orgán nepostupuje správně, pokud při posouzení ublížení na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 [zákona o obětech], vychází pouze z právní kvalifikace a skutkové věty rozhodnutí trestního soudu. Správní orgán musí sám posoudit otázku, zda bylo oběti v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví ve smyslu uvedeného zákona“*, (citováno dle právní věty, návazně viz též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 16. 12. 2021, č. j. 2 As 334/2019-36). Stejně tak v rozsudku ze dne 26. 5. 2022, č. j. 4 As 397/2020-62, soud vyslovil, že *„nelze souhlasit se stěžovatelkou, že na pojem ublížení na zdraví je nutno pohlížet ve smyslu trestního zákoníku. Uvedený pojem je zcela autonomně definován v zákoně o obětech trestných činů, jak shora uvedeno. [...] Městský soud (shodně jako předtím žalovaný) tudíž nepochybil, pokud se zabýval tím, zda ve stěžovatelčině věci došlo k naplnění podmínky znesnadnění stěžovatelčina obvyklého způsobu života po dobu nejméně tří týdnů podle § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů.“* Konečně pak i v rozsudku ze dne 13. 12. 2021, č. j. 10 As 181/2020-47, zdejší soud vyslovil, že *„souhlasí se stěžovatelem, že pojmy používané v právních předpisech je třeba zásadně vykládat shodně. [...] V daném případě ale zákon o obětech trestných činů výslovně stanoví, co se rozumí těžkou újmou na zdraví ‚pro účely tohoto zákona‘. Je tedy zřejmé, že zákonodárce hodlal pojem ‚těžká újma na zdraví‘ vymezit speciálně pro účely zákona o obětech trestných činů, a to zřejmě odlišně oproti tomu, jak ho vymezil (a jak je ho třeba chápat) ve vztahu k jiným právním předpisům. V souladu s principem právní jistoty má každý adresát právní normy právo očekávat, že řešení, která zákonodárce zvolí, jsou racionální. Pokud tedy zákonodárce vymezil pojem ‚těžká újma na zdraví‘ pro účely zákona o obětech trestné činnosti, je třeba v daném případě vyjít z tohoto vymezení (byť se jedná o vymezení prakticky totožné, jako tomu je v trestním zákoníku).“*

[27] V prvně citovaném rozsudku (ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 As 364/2019-16) soud dodal, že definice pojmu ublížení na zdraví v zákoně o obětech není doslovně převzata z trestního zákoníku. Podle § 122 odst. 1 trestního zákoníku se ublížením na zdraví rozumí *takový stav záležející v poruše zdraví nebo jiném onemocnění, který porušením normálních tělesných nebo duševních funkcí znesnadňuje, nikoli jen po krátkou dobu, obvyklý způsob života poškozeného a který vyžaduje lékařského ošetření*. Na rozdíl od trestního zákoníku tedy obsahuje definice v zákoně o obětech významnou odlišnost, a to výslovnou časovou specifikaci délky trvání znesnadnění obvyklého způsobu života poškozeného. Obdobně je to také u vymezení těžké újmy na zdraví. Ustanovení § 24 odst. 2 zákona o obětech trestných činů tuto dobu výslovně vymezuje délkou nejméně tří, resp. šesti týdnů. Již jen z této odlišnosti vyplývá, že závěr o tom, zda při trestném činu došlo k ublížení na zdraví, se může v trestním řízení a v řízení o žádosti o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti lišit. Vymezení pojmu ublížení na zdraví je totiž pro účely poskytování peněžité pomoci od státu obětem trestných činů koncipováno samostatně. I odborná literatura ostatně připouští, že v řízení o žádosti o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti mohou nastat situace, při kterých *„i když z trestněprávního hlediska půjde o ublížení na zdraví, z pohledu tohoto ustanovení se nemusí o ublížení na zdraví jednat“* (viz Grivna, T., Šámal, P., Válková, H. a kol. *Zákon o obětech trestných činů*. Praha: Nakladatelství C. H. Beck, 2014, s. 166). Ze skutečnosti, že skutková věta v trestním rozsudku žádné dopady na zdraví oběti neuvádí, nelze tudíž automaticky dovozovat, že oběť žádné takové následky ve smyslu zákona o obětech

pokračování

neutrpěla (srov. též rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 5. 2022, č. j. 4 As 397/2020-62, bod 26).

[28] S ohledem na výše uvedené tedy nelze shledat námitky stěžovatele případnými. Nejvyšší správní soud dodává, že nepochybně, že stěžovatel si jako správní orgán nemůže ve smyslu § 57 správního řádu udělat úsudek o tom, zda a kým byl spáchán trestný čin. Z výše uvedené judikatury však vyplývá, že si musí udělat úsudek o tom, zda byla oběti trestného činu způsobena (těžká) újma na zdraví ve smyslu zákona o obětech. Stěžovatel má postupovat tak, aby újmu na zdraví zjistil pro účely zákona o obětech na základě kritérií zákona o obětech a v souladu se smyslem a účelem zákona o obětech. Judikatura vychází mj. z úvahy, že by nebylo v souladu s principem racionálního zákonodárce, kdyby zákon o obětech opětovně a částečně odlišně od trestního zákoníku stanovoval kritéria pro (těžkou) újmu na zdraví, jen aby byl následně správní orgán zcela vázán rozsudkem trestního soudu (viz rovněž výše). Nelze tedy přisvědčit názoru stěžovatele, že nekonstatoval-li (těžkou) újmu na zdraví trestní soud, nemůže ji konstatovat ani on. Stěžovatel si navíc protirečí, když na jednu stranu tuto nemožnost dovozuje z toho, že kritéria jsou v zákoně o obětech a v trestním zákoníku stanovena identicky, na druhou stranu hned v následující větě zmiňuje jejich odlišnosti. Soud dále upozorňuje, že stěžovatel při autonomním posouzení újmy pro účely zákona o obětech nepřestává být vázán rozsudkem trestního soudu v rozsahu stanoveném správním řádem, ani nezasahuje do výkonu moci soudní a nestává se dalším revizním orgánem, jak sám uvádí. V dané věci se jedná o běžné rozdělení kompetencí: Stěžovatel není oprávněn vyslovit vinu pachatele (srov. čl. 40, odst. 1 Listiny základních práv a svobod, jakož i § 57 správního řádu), stejně jako trestní soud není oprávněn k tomu, aby rozhodl o splnění kritérií poskytnutí peněžité pomoci ve smyslu zákona o obětech (*a contrario* § 23 odst. 4 zákona o obětech). Trestní soud splnění podmínek zákona o obětech nezkontroluje a zkoumat nemůže (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 As 364/2019-16, bod 19).

[29] Ani na základě žádné další stížní argumentace neshledal Nejvyšší správní soud důvod ke zrušení rozsudku městského soudu. Jeho argumentace má plnou oporu v právní úpravě a navazující judikatuře. Nejvyšší správní soud neshledal v rozsudku městského soudu ani žádné jiné vady, ke kterým by byl povinen přihlédnout z úřední povinnosti (srov. např. § 109 s. ř. s.). S jeho nosnými závěry se ztotožnil a v podrobnostech na ně odkazuje. Z tohoto důvodu nemohl shledat případnou ani polemiku stěžovatele s jeho argumentací.

[30] Na základě výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

[31] O náhradě nákladů tohoto řízení kasační soud rozhodl ve smyslu § 60 odst. 1, věty první s. ř. s., ve spojení s § 120 s. ř. s., podle kterého nestanoví-li tento zákon jinak, má účastník, který měl ve věci plný úspěch, právo na náhradu nákladů řízení před soudem, které důvodně vynaložil proti účastníkovi, který ve věci úspěch neměl. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl v řízení o kasační stížnosti neúspěšný, nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalobkyně (jako úspěšný účastník řízení) má tedy vůči neúspěšnému stěžovateli právo na náhradu nákladů, které v tomto řízení důvodně vynaložila. Tyto náklady se sestávají z odměny zástupce žalobkyně, který v řízení učinil jeden právní úkon, a to sepsání vyjádření ke kasační stížnosti [§ 11 odst. 1 písm. d) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších

předpisů]. Za tento úkon náleží odměna ve výši 3 100 Kč [§ 7 bodu 5, § 9 odst. 4 písm. d) advokátního tarifu] a paušální náhrada hotových výdajů ve výši 300 Kč (§ 13 odst. 4 advokátního tarifu). Z důvodu, že zástupce žalobkyně je plátcem DPH, zvýšil soud odměnu zástupce o částku odpovídající této dani. Celkem je tedy stěžovatel povinen žalobkyni na náhradě nákladů řízení zaplatit 4 114 Kč, a to do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 5. prosince 2023

Tomáš Foltas
předseda senátu